

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 406

Globalizacja – gra z dodatnim czy ujemnym wynikiem?

Redaktorzy naukowci
Małgorzata Domiter
Bogusława Drelich-Skulska
Wawrzyniec Michalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Aleksandra Śliwka
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Beata Mazur
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-543-8

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
53-345 Wrocław, ul. Komandorska 118/120
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp.....	9
------------	---

Część 1. Międzynarodowe przepływy towarów, usług i kapitałów w dobie procesów globalizacji

---

Dominika Brzęczek-Nester: Polski eksport w latach 1999-2014 – kluczowe tendencje w ujęciach ilościowym, branżowym i geograficznym	15
Agnieszka Hajdukiewicz: Transatlantyckie Partnerstwo Handlowo-Inwestycyjne jako szansa rozwoju eksportu polskich towarów	28
Dorota Agata Jarema: Stosunki handlowe pomiędzy Unią Europejską i Chińską Republiką Ludową po 2001 roku	43
Artur Klimek: Small and medium sized enterprises in international trade: the case of Central and Eastern European countries.....	54
Jan Rymarczyk: Eksport jako forma internacjonalizacji KGHM Polska Miedź S.A.	70
Joanna Skrzypczyńska: Chiny w WTO	86
Marta Wincewicz-Bosy: Wpływ wybranych czynników społecznych na międzynarodowy łańcuch dostaw zwierząt przeznaczenia rzeźnego	93
Wojciech Zysk: Międzynarodowe obroty usługowe w latach 2004-2013	103
Magdalena Myszkowska: Miejsce krajów najsłabiej rozwiniętych w międzynarodowym handlu usługami.....	115
Michał Brzozowski, Paweł Śliwiński, Grzegorz Tchorek: Integracja podejścia makroekonomicznego i portfelowego w analizie czynników determinujących przepływy kapitału międzynarodowego.....	127
Justyna Majchrzak-Lepczyk: Rola branży e-commerce w rozwoju rynku powierzchni magazynowych	140

Część 2. Ugrupowania integracyjne, gospodarki narodowe i inni gracze wobec wyzwania integracyjnego

---

Eric Ambukita: Francja i Afryka: nowa era współpracy gospodarczej	153
Anna Chrzęściewska: Charakterystyka polityki społecznej Meksyku na tle procesów globalizacji	165
Małgorzata Dziembała: Polityka na rzecz wspierania innowacyjności w krajach BRICS na przykładzie Republiki Południowej Afryki	174

Sławomir Wyciślak: Korporacje transnarodowe w warunkach złożoności	186
Anna Janiszewska: Polityka społeczna w krajach europejskich jako odpowiedź na zachodzące zmiany demograficzne	197
Zdzisław W. Puślecki: Unia Europejska wobec bezpieczeństwa ekonomicznego w warunkach globalizacji	210
Katarzyna Żukrowska: Napięcia w sąsiedztwie UE jako czynnik stymulujący zmiany	221

Część 3. Polska w globalnej gospodarce – wybrane problemy

Jarosław Brach: Polski sektor międzynarodowego drogowego transportu ładunków – historia, sytuacja obecna oraz perspektywy i możliwości rozwoju w przyszłości	243
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka: Zmiany na rynku pracy w Polsce na tle przemian zachodzących w krajach UE	268
Bogdan Buczkowski, Agnieszka Kłysik-Uryszek, Aneta Kuna-Marszałek: Polish OFDI – scale, structure and trends	279
Agnieszka Piasecka-Głuszak: Główne przesłanki i napotymane bariery we wdrożeniu <i>kaizen</i> w przedsiębiorstwach na rynku polskim	289
Eugeniusz M. Pluciński: Istota bezpieczeństwa ekonomicznego Polski z perspektywy globalizacji regionalnej i światowej. Wybrane aspekty	306

Część 4. Znaczenie komunikacji i marketingu dla kształtowania postaw w globalnej gospodarce

---

Karolina M. Klupś-Orłowska: Private English tutoring industry in China on the example of the activity of New Oriental Education & Technology Group	323
Aleksandra Kuźmińska-Haberla, Monika Chutnik: Szkolenia międzykulturowe jako sposób na zwiększenie konkurencyjności polskich inwestorów na rynkach zagranicznych	333
Agata Linkiewicz: Ewolucja marketingu szeptanego jako narzędzia komunikacji marketingowej w świetle rozwoju technologii informacyjnych	346
Barbara Szymoniuk: Globalne marnotrawstwo zasobów – wyzwanie dla zrównoważonego marketingu	358

Część 5. Państwo w globalnej gospodarce

Lidia Mesjasz: Koszty restrukturyzacji zadłużenia zagranicznego państwa...	369
Dorota Michalak: Przemiany strukturalne na rynku pracy jako efekt zmian klimatycznych	382
Michał Nowicki: Sanckje jako wolicjonalny środek wywierania presji na państwa naruszające ład międzynarodowy	391

Summaries

Part 1. International flows of foods, services and capitals at the time of the globalization processes

---

Dominika Brzęczek-Nester: Polish export in 1999-2014 – key trends in quantitative, structural and geographical terms	15
Agnieszka Hajdukiewicz: Transatlantic Trade and Investment Partnership as a development opportunity for the exports of Polish goods	28
Dorota Agata Jarema: Trade relations between the European Union and the Peoples Republic of China after 2001	43
Artur Klimek: Małe i średnie przedsiębiorstwa w handlu międzynarodowym. Przykład krajów Europy Środkowej i Wschodniej	54
Jan Rymarczyk: Export as a form of KGHM Polska Miedź S.A. internationalization	70
Joanna Skrzypczyńska: China in the WTO	86
Marta Wincewicz-Bosy: Influence of some social factors on the international supply chain of animals for slaughter destination	93
Wojciech Zysk: International turnover service in the years 2004-2013	103
Magdalena Myszowska: The importance of least developed countries in the global services trade	115
Michał Brzozowski, Paweł Śliwiński, Grzegorz Tchorek: Integrated macroeconomic and portfolio approach in the analysis of the international capital flows determinants	127
Justyna Majchrzak-Lepczyk: Role of e-commerce industry in the development of the market for warehouse space	140

Part 2. Integration groups, national economies and other players towards integration challenge

---

Eric Ambukita: France and Africa: a new era of economic cooperation	153
Anna Chrzęcińska: The characteristics of social policy of Mexico on the basis of processes of globalization	165
Małgorzata Dziembala: The policy promoting innovation in the BRICS countries – the case of the Republic of the South Africa	174
Sławomir Wyciślak: Transnational corporations under complexity	186
Anna Janiszewska: Social policy in the European countries as a response to the demographic changes	197
Zdzisław W. Puślecki: European Union in the face of the European security in the conditions of globalization	210
Katarzyna Żukrowska: Tension in the neighborhood of the European Union as a factor stimulating changes	221

Part 3. Poland in global economy – selected problems

Jarosław Brach: Polish sector of international road freight transport hauliers – history, contemporary situation and the perspective and possibilities of its development in the future	243
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka: Changes on the labor market in Poland compared to the changes taking place in the EU.....	268
Bogdan Buczkowski, Agnieszka Kłysik-Uryszek, Anetta Kuna-Marszałek: Polskie inwestycje bezpośrednie – skala, struktura, tendencje.....	279
Agnieszka Piasecka-Głuszak: Main reasons and faced barriers in implementing kaizen in enterprises on the Polish market	289
Eugeniusz M. Pluciński: The essence of the economic security of Poland from a perspective of regional and worldwide globalisation	306

Part 4. Importance of communication and marketing for shaping attitudes in global economy

---

Karolina M. Klupś-Orłowska: Rynek prywatnych korepetycji w Chinach na przykładzie działalności New Oriental Education & Technology Group... ..	323
Aleksandra Kuźmińska-Haberla, Monika Chutnik: Intercultural trainings as a way of increasing the competitiveness of Polish investors in foreign markets.....	333
Agata Linkiewicz: Evolution of word-of-mouth marketing as a tool of marketing communication in the light of IT development	346
Barbara Szymoniuk: Global waste of resources – a challenge for sustainable marketing	358

Part 5. State in global economy

Lidia Mesjasz: The costs of sovereign debt restructurings	369
Dorota Michalak: Structural changes in the labor market as a result of climate changes	382
Michał Nowicki: Sanctions as a volitional means of impact on states infringing international order.....	391

Dominika Brzeczek-Nester

Uniwersytet Wrocławski

e-mail: dominika.brzeczek-nester@uni.wroc.pl

**POLSKI EKSPORT W LATACH 1999-2014 –
KLUCZOWE TENDENCJE W UJĘCIACH
ILOŚCIOWYM, BRANŻOWYM I GEOGRAFICZNYM**

**POLISH EXPORT IN 1999-2014 –
KEY TRENDS IN QUANTITATIVE,
STRUCTURAL AND GEOGRAPHICAL TERMS**

DOI: 10.15611/pn.2015.406.01

JEL Classification: F14

Streszczenie: W pracy dokonano analizy polskiego eksportu w latach 1999-2014 w ujęciach ilościowym, branżowym i geograficznym. W tym celu przedstawiono wartość obrotów towarowych handlu zagranicznego Polski, zobrazowano udział eksportu Polski w eksporcie światowym, obliczono udział eksportu w PKB, udział eksportu w produkcji sprzedanej przemysłu Polski oraz dynamikę wzrostu wartości eksportu Polski i świata. Ponadto dokonano analizy działalności eksportowej prowadzonej w Polsce przez podmioty z udziałem kapitału zagranicznego. Dalej zaprezentowano strukturę geograficzną i branżową eksportu Polski. Później przedstawiono jeden z problemów polskiego eksportu – brak marek własnych, barierę wizerunkową. Celem artykułu jest ukazanie kluczowych tendencji w polskim eksporcie w badanym okresie. Przedmiotem badań jest handel zagraniczny Polski – szczególnie eksport – w wąskim znaczeniu. W pracy przedstawiono wartości odnoszące się do eksportu i importu w sensie obrotu towarowego (tylko wywóz i przywóz towarów).

Słowa kluczowe: eksport, handel zagraniczny, Polska.

Summary: The purpose of this paper is to identify key trends of Polish export in the period considered. The foreign trade is understood here in the narrow sense of selling and buying material goods abroad. The analysis covers Polish trade (in particular export) with all the countries of the world during the years 1999-2014. The article presents: the value of turnover of Polish foreign trade, the share of Polish export in the world export, the share of export in GDP, the share of export in the Polish industrial production sold, the dynamic of Polish export and the world export, the export activity conducted in Poland by entities with foreign capital, the geographical structure of Polish exports and the composition of exports by sections according to SITC nomenclature, one of problems of Polish export – lack of own brands, image-building barrier. The article is based on the statistical data published by the Central Statistical Office and the Trade Map.

Keywords: export, foreign trade, Poland.

1. Wstęp

Handel zagraniczny jest jednym z najważniejszych czynników wzrostu gospodarczego krajów. Eksport odgrywa obecnie dużą rolę w polskiej gospodarce, jest głównym motorem rozwoju. W pracy dokonano analizy polskiego eksportu w ujęciach ilościowym, branżowym oraz geograficznym w okresie 1999-2014. W tym celu przedstawiono wartości eksportu, importu oraz salda obrotów towarowych handlu zagranicznego Polski, zobrazowano udział polskiego eksportu w eksporcie światowym, obliczono wskaźniki, takie jak relacja wartości eksportu do wartości PKB (stopa eksportu) czy relacja wartości eksportu do wartości produkcji sprzedanej przemysłu Polski, obliczono i porównano dynamikę wzrostu wartości eksportu Polski oraz świata. Ponadto dokonano także analizy działalności eksportowej prowadzonej w Polsce przez podmioty z udziałem kapitału zagranicznego. W kolejnym kroku zaprezentowano strukturę geograficzną polskiego eksportu oraz strukturę branżową eksportu Polski. Później przedstawiono jeden z istotnych problemów, z jakimi boryka się polski eksport, problemów, które hamują szybszy wzrost eksportu, mianowicie brak marek własnych, czyli barierę wizerunkową. Celem artykułu jest ukazanie kluczowych tendencji i problemów w polskim eksporcie w badanym okresie. Przedmiotem badań jest handel zagraniczny Polski – szczególnie eksport – w wąskim znaczeniu, czyli sprzedaż za granicę i zakup za granicą dóbr materialnych, obejmujący lata 1999-2014. W pracy przedstawione zostały wartości odnoszące się do eksportu oraz importu w sensie obrotu towarowego – tylko wywóz i przywóz towarów. W artykule zastosowano metodę analizy danych statystycznych oraz metodę opisową. Wykorzystane w pracy metody badawcze zostały wsparte technicznymi sposobami prezentacji zagadnień i danych, przede wszystkim techniką tabelaryczną oraz graficzną (tabele i wykresy). Wszystkie obliczenia wykonano przy zastosowaniu arkusza kalkulacyjnego MS Excel. W artykule wykorzystano dane statystyczne publikowane przez Główny Urząd Statystyczny oraz portal Trade Map.

2. Wartość obrotów towarowych handlu zagranicznego Polski

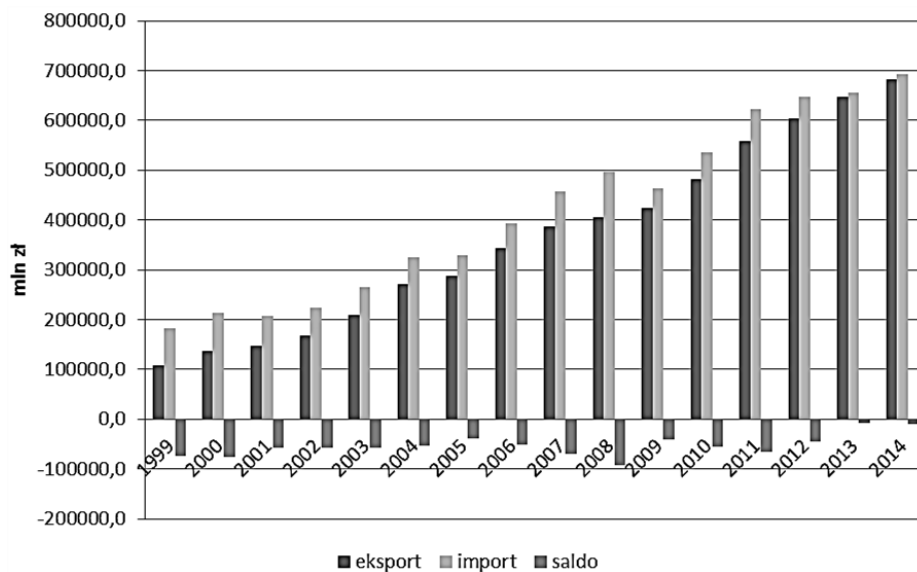
Analizę eksportu w Polsce rozpocząć należy od przedstawienia bezwzględnej jego wartości w poszczególnych latach w badanym okresie (lata 1999-2014). Według najbardziej aktualnych, choć wstępnych, danych z 2014 roku, wartość polskiego eksportu w cenach bieżących wyniosła 682 360 mln zł, importu zaś 692 572,8 mln zł, zatem saldo bilansu handlowego było ujemne i wyniosło –10 212,8 mln zł¹.

W badanym okresie wartość eksportu Polski wzrastała systematycznie z roku na rok. W przypadku importu w Polsce odnotowano spadki wartości importu w 2001 oraz 2009 roku. Pozostałe lata analizowanego okresu również charakteryzowały się

---

¹ *Obroty handlu zagranicznego ogółem i według krajów I-XII 2014 r., Informacje bieżące. Wyniki wstępne*, GUS, Warszawa 11.02.2015.

Rys. 1. Wartość eksportu, importu oraz salda obrotów towarowych handlu zagranicznego w Polsce w latach 1999-2014 (ceny bieżące, w mln zł)

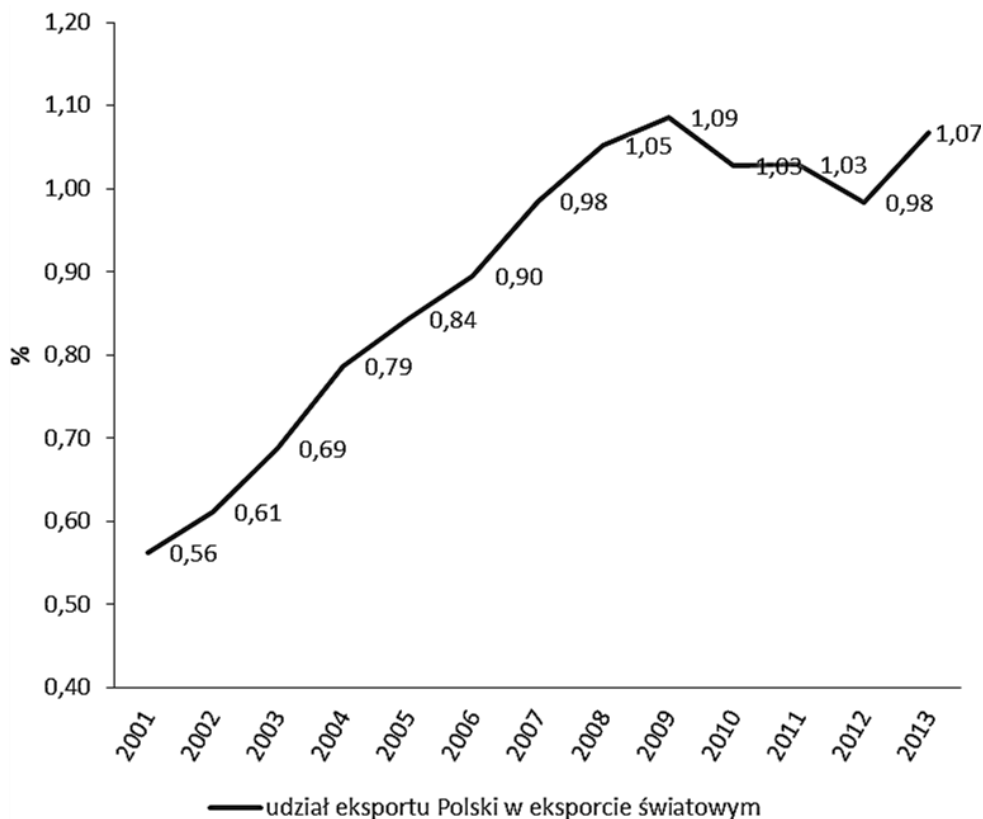
Źródło: obliczenia i opracowanie własne na podstawie danych z Roczników Statystycznych Handlu Zagranicznego, GUS, Warszawa 2003 i 2007-2014 oraz z *Obrotów handlu zagranicznego ogółem i według krajów I-XII 2014 r., Informacje bieżące. Wyniki wstępne*, GUS, Warszawa 11.02.2015.

wzrostem poziomu importu w stosunku do roku poprzedniego. W analizowanym okresie występowało wyłącznie ujemne saldo obrotów towarowych handlu zagranicznego Polski. Warto jednakże zauważyć, iż wyraźne przyspieszenie eksportowe przy utrzymaniu niskiego tempa wzrostu importu w ostatnich dwóch latach (2013-2014) poskutkowało znacznym zmniejszeniem wartości ujemnego salda handlowego w Polsce w stosunku do lat poprzednich (sytuacja została przedstawiona na rys. 1).

3. Udział eksportu Polski w eksporcie światowym

Przedstawione bezwzględne wyniki handlu zagranicznego Polski warto także odnieść do sytuacji w świecie. Na rysunku 2 zobrazowano udział polskiego eksportu w eksporcie światowym w latach 2001-2013.

W latach 2001-2009 z roku na rok odnotowywano systematyczny wzrost udziału eksportu Polski w eksporcie światowym. Od 2010 roku nastąpił spadek udziału eksportu Polski w eksporcie światowym, który zatrzymał się w 2012 roku na poziomie 0,98%. W 2013 roku nastąpiła poprawa sytuacji – odnotowano wzrost udziału eks-

Rys. 2. Udział eksportu Polski w eksporcie światowym w latach 2001-2013 (w %)

Źródło: obliczenia i opracowanie własne na podstawie danych z portalu Trade Map, http://www.trade-map.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=1|616||000||TOTAL||2|1|1|2|2|1|1|1|1 (20.03.2015).

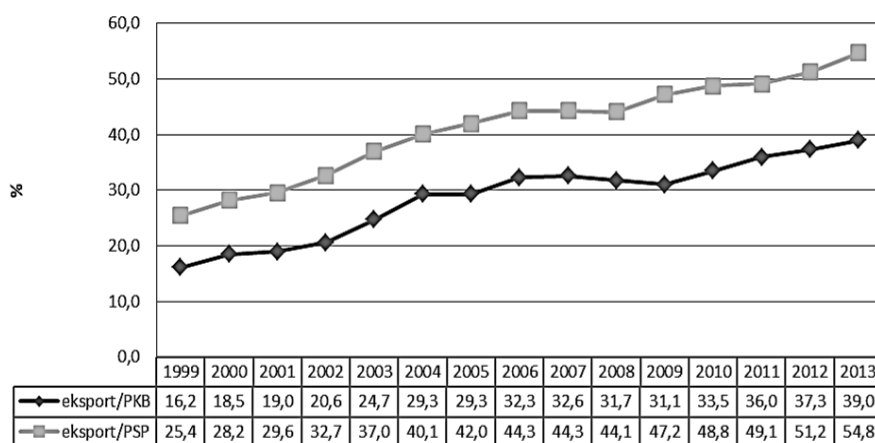
portu polskiego w eksporcie świata o 0,09 punktu procentowego. Najwięcej do ogólnoświatowego eksportu Polska wniosła w 2009 roku (1,09%), najmniej zaś w roku 2001 (0,56%), osiągając w ostatnim badanym roku udział rzędu 1,07%.

Jednakże należy zaznaczyć, iż spadkowi udziału Polski w eksporcie światowym w latach 2010-2012 towarzyszył systematyczny wzrost wartości obrotów eksportowych w kraju. Ten spadający w latach 2010-2012 wskaźnik udziału polskiego eksportu w eksporcie światowym przy rosnącej wartości eksportu Polski świadczy o zbyt małym wzroście wartości eksportu w porównaniu ze średnimi wynikami notowanymi w świecie. Oznacza to słabsze możliwości Polski w porównaniu z innymi państwami. Każdego roku badanego okresu następował wzrost polskiego eksportu, jednakże był zbyt mały w stosunku do wzrostu eksportu innych krajów, aby Polska mogła utrzymać swoją pozycję, swój udział w eksporcie światowym. Można zatem

stwierdzić, iż w latach 2010-2012 inne państwa były bardziej proeksportowe i potrafiły zwiększyć swój udział w eksporcie całego świata. W 2013 roku Polska „odrobiła straty” w tym zakresie i powróciła do wartości tegoż wskaźnika z 2009 roku.

4. Udział eksportu w PKB oraz udział eksportu w produkcji sprzedanej przemysłu Polski

O znaczeniu eksportu w gospodarce kraju, o stopniu otwartości gospodarki narodowej świadczą takie wskaźniki, jak: relacja wartości eksportu do wartości PKB (stopa eksportu) czy relacja wartości eksportu do wartości produkcji sprzedanej przemysłu.

Rys. 3. Relacja wartości eksportu względem produktu krajowego brutto (PKB) oraz relacja wartości eksportu względem produkcji sprzedanej przemysłu (PSP) dla Polski w latach 1999-2013 (w %)

Źródło: obliczenia i opracowanie własne na podstawie Roczników Statystycznych Handlu Zagranicznego, GUS, Warszawa 2003 i 2007-2014, *Rocznych wskaźników makroekonomicznych – część III*, GUS, http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultstronaopisowa/1772/1/5/roczne_wskaźniki_makroekonomiczne_cz_iii.xls, Banku Danych Lokalnych GUS.

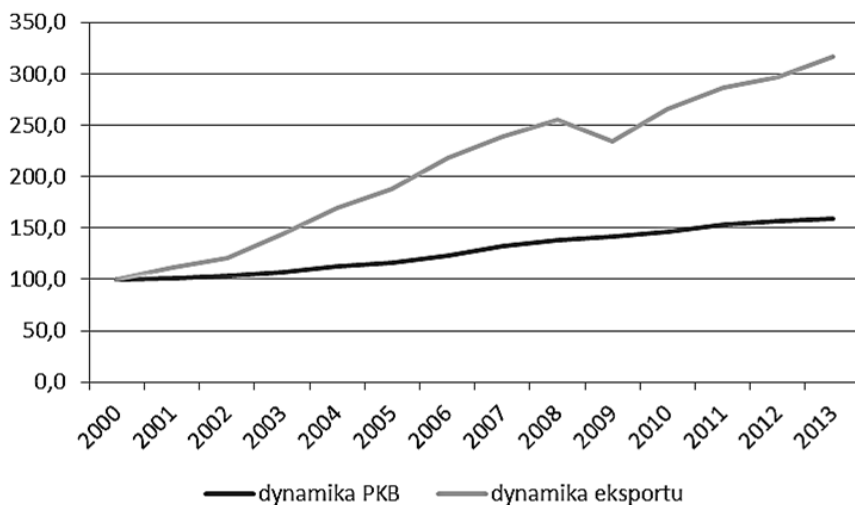
Relacja wartości eksportu względem wartości PKB przedstawia obraz charakteru gospodarki, wskazując pośrednio, na ile jest ona proeksportowa. Jest wskaźnikiem ilustrującym stopień „otwarcia” gospodarek narodowych. Im wyższy ten wskaźnik, tym lepiej dla gospodarki. Otrzymane wyniki świadczą o rosnącej otwartości gospodarki Polski. W latach 1999-2013 wskaźnik ten dla Polski wzrósł o prawie 23 punkty procentowe (z poziomu 16,2% w 1999 roku do 39,0% w 2013 roku). W latach 1999-2013 w Polsce nastąpił 2,41-krotny wzrost udziału eksportu w PKB.

Relacja wartości eksportu względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu (jako czynnik stymulujący produkcję) jest wskaźnikiem przedstawiającym obraz charakteru produkcji przemysłowej, ilustrującym pośrednio, na ile jest ona proeksportowa. Wskaźnik ten dostarcza istotnych informacji o znaczeniu eksportu dla go-

spodarek narodowych. Pokazuje, jaka część produkcji krajowej jest „uruchamiana” przez popyt z zagranicy. Przy pewnym uproszczeniu można go także interpretować jako ilustrujący, o ile spadłaby produkcja państwa, gdyby zaprzestano eksportu. Im wyższy ten wskaźnik, tym lepiej dla gospodarki. Oznacza bowiem większą „otwartość” gospodarki, prowadzenie na szerszą skalę wymiany handlowej z zagranicą. Rysunek 3 prezentuje kształtowanie się powyższego wskaźnika dla Polski w latach 1999-2013. Jak wynika z powyższych danych, znaczenie eksportu w gospodarce (mierzone relacją wartości eksportu do wartości produkcji sprzedanej przemysłu) wzrosło w Polsce. W 1999 roku udział eksportu w produkcji sprzedanej przemysłu wynosił 25,4%, a w 2013 roku 54,8%. Świadczy to o zwiększeniu stopnia otwartości gospodarki polskiej oraz poprawie zdolności do konkurowania na rynkach światowych. W latach 1999-2013 nastąpił 2,16-krotny wzrost udziału eksportu w produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce.

5. Dynamika wzrostu wartości eksportu Polski oraz świata

Dynamika wzrostu obrotów eksportowych Polski w latach 2000-2013 była wysoka. W ciągu badanego 14-letniego okresu nastąpił 3,16-krotny wzrost wartości eksportu w Polsce (licząc jednopodstawowy – czyli w odniesieniu do roku bazowego 2000 – wskaźnik

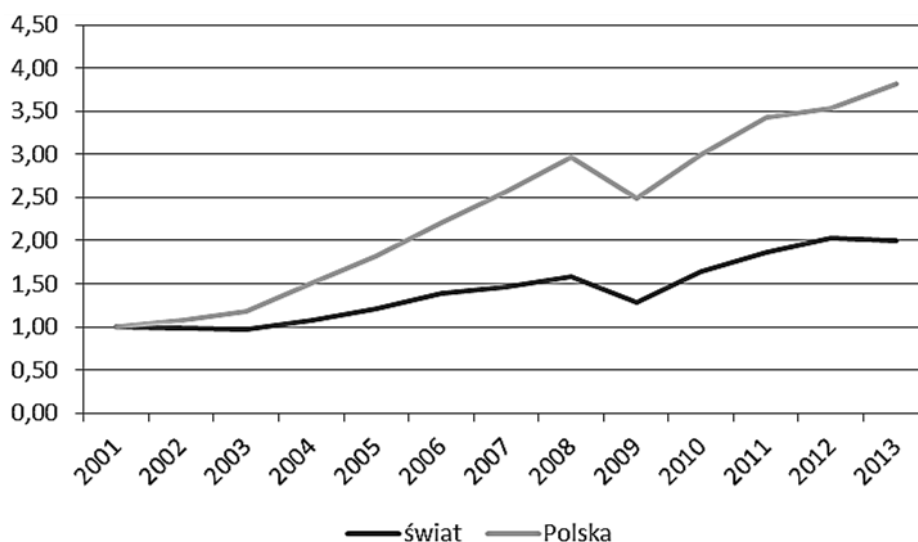

Rys. 4. Jednopodstawowy wskaźnik dynamiki wzrostu PKB oraz jednopodstawowy wskaźnik dynamiki wzrostu eksportu uwzględniający wskaźnik cen transakcyjnych eksportu dla Polski w latach 2000-2013 (2000 rok = rok bazowy, 2000 rok = 100)

Źródło: obliczenia i opracowanie własne na podstawie danych z *Rocznych wskaźników makroekonomicznych – część III*, GUS, http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/default_stronaopisowa/1772/1/5/roczne_wskazniki_makroekonomiczne_cz_iii.xls (20.03.2015).

dynamiki wzrostu eksportu w mln zł, uwzględniając wskaźnik cen transakcyjnych eksportu). Analizując dynamikę wzrostu wartości eksportu w ujęciu łańcuchowym (czyli w odniesieniu do roku poprzedniego), należy zauważyć, iż najwyższy spadek tempa wzrostu eksportu w Polsce odnotowano w 2009 roku. W 2013 roku w Polsce odnotowano wzrost eksportu o 6,5% w porównaniu z 2012 rokiem.

Analizując produkt krajowy brutto Polski, należy stwierdzić, że w latach 2000-2013 jego wartość zwiększyła się 1,58-krotnie (licząc jednopodstawowy – czyli w odniesieniu do roku bazowego 2000 – wskaźnik dynamiki). Z roku na rok następował przyrost rzeczywisty wartości PKB Polski, czyli dynamika (łańcuchowe tempo wzrostu) była dodatnia. Jednakże dynamika produktu krajowego brutto była dwukrotnie niższa niż dynamika wzrostu obrotów eksportowych Polski (rys. 4).

Rys. 5. Jednopodstawowy indeks dynamiki wzrostu eksportu dla Polski oraz dla świata w latach 2001-2013 (2001 rok = rok bazowy, 2001 rok = 100)

Źródło: obliczenia i opracowanie własne na podstawie danych z portalu Trade Map, http://www.trade-map.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=1|616||000||TOTAL||2|1|1|2|2|1|1|1|1 (20.03.2015).

Według danych portalu Trade Map w ciągu badanego 13-letnia nastąpił 2-krotny wzrost wartości eksportu w świecie, a w Polsce był to wzrost 3,81-krotny. Polska zalicza się zatem do krajów z relatywnie niskim udziałem w światowym eksporcie, ale z wysoką dynamiką wzrostu wartości obrotów eksportowych. Na rysunku 5 widać również, że polski eksport stanowił w badanym okresie dokładne odzwierciedlenie sytuacji eksportu na świecie.

6. Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego w eksporcie Polski

Interesujących wniosków dostarcza także analiza działalności eksportowej prowadzonej przez podmioty z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce. Wyniki przeprowadzonych obliczeń przedstawia tab. 1.

Tabela 1. Eksport i import podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce w latach 2005-2013

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Eksport									
Liczba podmiotów eksportujących	7 510	8 002	8 157	8 922	9 236	9 475	10 108	10 494	10 652
% ogółu podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego	44,60	44,42	44,06	42,30	41,65	41,06	40,58	40,50	40,77
Wartość eksportu (w mld zł)	177,8	214,5	245,3	251,0	259,1	293,0	338,7	358,6	375,6
% ogólnego eksportu w gospodarce	61,6	62,4	63,4	61,9	61,2	60,9	60,6	59,4	58,0
Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Import									
Liczba podmiotów importujących	8 061	8 557	8 790	9 911	10 211	10 610	11 419	11 740	11 718
% ogółu podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego	47,88	47,50	47,48	46,99	46,05	45,97	45,84	45,30	44,85
Wartość importu (w mld zł)	191,2	218,1	264,8	279,0	301,4	324,2	370,3	377,2	379,3
% ogólnego importu w gospodarce	58,3	55,4	58,0	56,1	65,0	60,5	59,4	58,2	57,8
Saldo obrotów									
Saldo obrotów (w mld zł)	-13,3	-3,6	-19,6	-28,0	-42,3	-31,2	-31,6	-18,6	-3,7
Relacja eksportu do importu									
Relacja eksportu do importu (w %)	93,0	98,4	92,6	90,0	86,0	90,4	91,5	95,1	99,0
Relacja eksportu <i>intra-firm export</i> do eksportu ogółem									
Relacja eksportu do jednostki macierzystej i jednostek powiązanych (<i>intra-firm export</i>) do eksportu Polski ogółem (w %)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	28,87	28,79	25,29	21,88	21,46

Opracowanie *Działalność gospodarcza spółek z udziałem kapitału zagranicznego* zawierające dane statystyczne za lata 1999-2004 nie obejmuje danych na temat działalności eksportowej oraz importowej tychże podmiotów.

Źródło: obliczenia i opracowanie własne na podstawie danych z: *Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym*, GUS, Warszawa 2006-2014.

W analizowanym okresie działalność eksportową z Polski prowadziło z roku na rok coraz więcej podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego (w 2005 roku 7 510 podmiotów, w 2013 roku 10 652 podmiotów). Jednocześnie należy zauważyć, że odsetek eksportujących podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w ogóle podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce ulegał systematycznemu zmniejszeniu, do poziomu 40,77% w roku 2013.

Wartość zrealizowanego eksportu przez podmioty z kapitałem zagranicznym także systematycznie wzrastała w badanym okresie. Należy szczególnie podkreślić, że udział eksportu podmiotów z kapitałem zagranicznym w eksporcie Polski ogółem był bardzo wysoki i mimo zmniejszającej się wielkości w 2013 roku wyniósł 58%.

Ponadto eksport podmiotów z kapitałem zagranicznym w Polsce do jednostek macierzystych i jednostek powiązanych (*intra-firm export*) w relacji do eksportu Polski ogółem również był bardzo wysoki – 21,46% w 2013 roku. Można wobec tego stwierdzić, że ponad 1/5 polskiego eksportu wynika z inwestycji zagranicznych i gdyby nie obecność podmiotów z kapitałem zagranicznym, wartość eksportu Polski byłaby o tyle mniejsza. Zatem istotnym problemem polskiego eksportu jest zbyt niski udział w działalności eksportowej podmiotów z kapitałem krajowym.

Spośród ogółu podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce liczba jednostek prowadzących działalność importową wzrosła z poziomu 8061 podmiotów w 2005 roku do 11 718 podmiotów w 2013 roku. Łączna wartość importu wyniosła blisko 379,3 mld zł na koniec badanego okresu w 2013 roku, co stanowiło 57,8% ogólnego importu w gospodarce Polski. Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego w całym analizowanym okresie eksportowały mniej, niż importowały, stąd ujemne saldo handlu zagranicznego.

7. Struktura geograficzna eksportu Polski

Cechą charakterystyczną polskiego eksportu w latach 1999-2014 była kontynuacja reorientacji obrotów handlowych ze Wschodu na Zachód. Systematycznemu spadkowi udziału krajów Europy Środkowo-Wschodniej w obrotach towarowych polskiego eksportu towarzyszył wzrost udziału krajów rozwiniętych gospodarczo².

Największym odbiorcą polskiego eksportu są kraje rozwinięte. Udział krajów rozwiniętych jako odbiorców polskich towarów kształtuje się obecnie na poziomie 82-84%. Udział rynku krajów Unii Europejskiej stanowił ok. 93% całości rynku krajów rozwiniętych. Ponad 75% polskich towarów trafia na rynki krajów UE³, w tym blisko połowa (46%⁴) do krajów strefy euro. Dlatego także polska gospodarka odczuła kryzys gospodarczo-finansowy w tej strefie.

---

² Szerzej zob. D. Brzęczek-Nester, *Zmiany struktury geograficznej oraz struktury przedmiotowej obrotów towarowych w polskim handlu zagranicznym w latach 1999-2012*, [w:] *Przemiany strukturalne i koniunkturalne na światowych rynkach*, J. Rymarczyk, M. Domiter, W. Michalczuk (red.), Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 369, Wrocław 2014.

³ W latach 1999-2003 ok. 70% towarów, w latach 2004-2012 wskaźnik ten wynosił ok. 77-79%.

⁴ *Obroty handlu zagranicznego ogółem i według krajów I-XII 2014 r...*, *op. cit.*

Dosyć stabilnym udziałem w eksporcie Polski charakteryzowały się rynki krajów rozwijających się – od 6,7% w 1999 roku do 8,8% w 2014 roku. Zmniejszył się natomiast udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej. W 1999 roku wywóz do tej grupy państw stanowił 17% eksportu Polski ogółem, a w 2014 roku zaledwie 7,4%⁵.

Konsekwentnie od lat najpoważniejszym partnerem w eksporcie dla Polski są Niemcy – ponad 26% polskich towarów trafiło na rynek tego kraju w 2014 roku⁶. Drugą pozycję zajmuje od kilku lat Wielka Brytania, na której rynek w 2014 roku wysłano 6,4% polskich towarów. Na trzecim miejscu uplasowały się Czechy (udział 6,3% w 2014 roku). Kolejne miejsca zajęły: Francja, Włochy, Rosja.

W ostatnich latach zaobserwowano rozszerzenie przez wiele polskich przedsiębiorstw ekspansji eksportowej na nowe i bardziej odległe rynki, co świadczy o rosnącym zainteresowaniu polskich eksporterów sprzedażą na rynki pozaeuropejskie. Zostało to wymuszone recesją i utrzymującym się spowolnieniem w wielu gospodarkach europejskich⁷. Pomoc rządowa dla eksporterów w tym zakresie opiera się głównie na programach typu „Go China” i „Go Africa”⁸ oraz skoncentrowaniu promocji eksportu na siedmiu kluczowych rynkach pozaeuropejskich (Algierii, Brazylii, Kanady, Kazachstanu, Turcji, Zjednoczonych Emiratów Arabskich i Meksyku)⁹.

8. Struktura przedmiotowa eksportu Polski

Innym problemem polskiego eksportu jest niewielka zmiana w strukturze towarowej. W polskim eksporcie sekcjami SITC o największym znaczeniu (mierzonym udziałem w wartości eksportu ogółem) są: (1) maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy (zwłaszcza motoryzacyjny), (2) towary przemysłowe sklasyfikowane głównie według surowca oraz (3) różne wyroby przemysłowe (tj. meble, odzież, obuwie)¹⁰.

Według badań Banku Światowego, 70% wzrostu eksportu w ostatnich latach Polska gospodarka osiągnęła przez wzrost wywozu tych samych towarów na te same rynki. Tylko niespełna 1/3 przyrostu obrotów towarowych polskiego eksportu wygenerował wywóz „starych” produktów na „nowe” rynki, a mniej niż 4% stanowił wywóz „nowych” produktów na „stare” rynki. Taka zachowawczość struktury geograficznej i przedmiotowej polskiego eksportu wiąże się z relatywnie niskim (choć poprawiającym się) poziomem zaawansowania technicznego oferowanych towarów¹¹.

⁵ Źródło danych jak dla rys. 1.

⁶ *Obroty handlu zagranicznego ogółem i według krajów I-XII 2014 r...*, *op. cit.*

⁷ *Polska 2014. Raport o stanie handlu zagranicznego*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2014, s. 33.

⁸ <http://www.gochina.gov.pl> oraz <http://www.goafrica.gov.pl>.

⁹ *Programy promocji o charakterze ogólnym*, <http://www.mg.gov.pl/Fundusze+UE/POIG/Dzialania/Dzialanie+651/Programy+promocji+o+charakterze+ogolnym> (20.03.2015).

¹⁰ Szerzej zob. D. Brzęczek-Nester, *op. cit.*

¹¹ J. Hausner (red.), *Konkurencyjna Polska. Jak awansować w światowej lidze gospodarczej?*, Kraków 2013, s. 44.

Poza jakością, czynnikiem przewagi konkurencyjnej polskich towarów jest cena. Część eksporterów wykorzystuje swego rodzaju „lukę rynkową” związaną z tańszym wytworzeniem porównywalnych jakościowo towarów. Jednakże luka ta jest stopniowo niwelowana przez konkurentów, głównie ze Wschodu. W związku z tym zasadniczą barierą rozwoju eksportu mogą być narastające trudności w zapewnianiu warunków obniżających koszty prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce¹².

9. Brak marek własnych – bariery wizerunkowe

Istotnym problemem jest również brak marek własnych polskich producentów, czyli niska rozpoznawalność polskich marek na zagranicznych rynkach. Częściowo potwierdzona hipoteza badawcza obszaru badawczego „Polska oferta eksportowa na rynkach zagranicznych” projektu pn. „Przeprowadzenie badań wizerunkowych Polski i polskiej gospodarki w krajach głównych partnerów gospodarczych oraz opracowanie koncepcji wizualizacji programu promocji polskiej gospodarki” (będącego częścią projektu systemowego pn. „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych” realizowanego przez Ministerstwo Gospodarki w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka – Poddziałanie 6.5.1) brzmiała: „Polska oferta eksportowa jest mało znana na rynkach zagranicznych, dodatkowo negatywna opinia o jakości polskich produktów i niewystarczająca promocja gospodarcza kraju utrudnia polskim przedsiębiorstwom wejście na nowe rynki zagraniczne”¹³.

Eksport towarów z Polski jest „podpięty” pod partnerów z Europy Zachodniej. To pozwala rozszerzać rynki zbytu, na które polskie firmy samodzielnie mogłyby nie dotrzeć. Taka sprzedaż eksportowa jest jednak nisko dochodowa, a poza tym w śladowym stopniu utrwalane są polskie marki eksportowanych towarów¹⁴.

W Europie znajomość polskich marek była lepsza niż w Azji czy USA, ale wymienienie konkretnych nazw sprawiało respondentom problemy. W największym stopniu polskie marki znane są przedsiębiorcom ukraińskim, rosyjskim i czeskim, ze względu na obecność na tych rynkach polskich produktów konsumpcyjnych pod polskimi markami¹⁵.

Spośród wybranych przez Ministerstwo Gospodarki piętnastu sektorów eksportowych¹⁶ Polska w największym stopniu była kojarzona z następującymi branżami:

---

¹² J. Jamroz, *Eksporterzy – czynniki inicjujące i bariery*, 30.10.2013, s. 4, http://www.jacekjamroz.eu/pdf/Eksport_31.10.2013w.pdf (20.03.2015).

¹³ *Badania wizerunkowe Polski i polskiej gospodarki w krajach głównych partnerów gospodarczych. Raport końcowy z badań wizerunkowych*, Projekt realizowany na zlecenie Ministerstwa Gospodarki, Ageron Polska, Ageron Internacional S.L., Warszawa 2011, s. 15.

¹⁴ P. Stefaniak, *Szanse, problemy i wyzwania polskiego eksportu*, 19.01.2014, http://finanse.wnp.pl/szanse-problemy-i-wyzwania-polskiego-eksportu,216239_1_0_0.html (20.03.2015).

¹⁵ *Badania wizerunkowe Polski...*, *op. cit.*, s. 74.

¹⁶ Branżowe programy promocji, <http://www.mg.gov.pl/Fundusze+UE/POIG/Dzialania/Dzialanie+651/Branzowe+programy+promocji> (20.03.2015).

polskie specjalności żywnościowe, odzież, budownictwo, kosmetyki, stolarka okienna i drzwiowa oraz branża meblarska. W krajach o wyższym poziomie rozwoju gospodarczego częściej dostrzegano polskie produkty luksusowe (tj. bursztyn, biżuteria czy jachty), w krajach zaś o wysokim zaawansowaniu przemysłu przedsiębiorcy częściej rozpoznawali polskie maszyny i urządzenia oraz sprzęt specjalistyczny¹⁷.

10. Zakończenie

Prognozy na najbliższe lata wskazują na kontynuację utrzymującego się od lat wzrostu obrotów towarowych polskiego eksportu. Według analityków Banku HSBC oraz Oxford Economics w latach 2014-2015 wzrost polskiego eksportu przekroczy poziom 9% w skali roku i będzie jednym z najwyższych w Unii Europejskiej¹⁸.

Przewidywany wzrost eksportu będzie możliwy po spełnieniu przez polską gospodarkę kilku ważnych warunków, m.in. zwiększeniu liczby eksporterów, poszerzeniu rynków zbytu, zwiększeniu udziału w polskim eksporcie podmiotów z krajowym kapitałem (obecnie inwestorzy zagraniczni mają w nim blisko 60% udziału) czy poprawieniu rozpoznawalności polskich marek na rynkach zagranicznych.

Kluczową rolę w osiągnięciu powodzenia rynkowego w polskim eksporcie należy również przypisać skutecznej działalności innowacyjnej ukierunkowanej na tworzenie nowoczesnych produktów i usług oraz ciągłemu poszukiwaniu nowych rozwiązań, które odpowiadają na zmieniające się potrzeby zarówno zagranicznych, jak i krajowych konsumentów.

Literatura

- Badania wizerunkowe Polski i polskiej gospodarki w krajach głównych partnerów gospodarczych. Raport końcowy z badań wizerunkowych*, Projekt realizowany na zlecenie Ministerstwa Gospodarki, Ageron Polska, Ageron Internacional S.L., Warszawa 2011.
- Bank Danych Lokalnych, GUS, <http://stat.gov.pl/bdl/> (20.03.2015).
- Brzęczek-Nester D., *Zmiany struktury geograficznej oraz struktury przedmiotowej obrotów towarowych w polskim handlu zagranicznym w latach 1999-2012*, [w:] *Przemiany strukturalne i koniunkturalne na światowych rynkach*, Rymarczyk J., Domiter M., Michalczyk W. (red.), Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 369, Wrocław 2014.
- Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym*, GUS, Warszawa 2006-2014.
- Hausner J. (red.), *Konkurencyjna Polska. Jak awansować w światowej lidze gospodarczej?*, Kraków 2013.
- Jamroz J., *Eksporterzy – czynniki inicjujące i bariery*, 30.10.2013, http://www.jacekjamroz.eu/pdf/Eksport_31.10.2013w.pdf (20.03.2015).
- Marketing eksportowy – poradnik dla małych i średnich przedsiębiorców*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2014.

¹⁷ Szerzej zob. *Badania wizerunkowe Polski...*, op. cit., s. 73-77.

¹⁸ *Marketing eksportowy – poradnik dla małych i średnich przedsiębiorców*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2014, s. 7.

Obroty handlu zagranicznego ogółem i według krajów I- XII 2014 r., Informacje bieżące. Wyniki wstępne, GUS, Warszawa, 11.02.2015.

Polska 2014. Raport o stanie handlu zagranicznego, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2014.

Roczne wskaźniki makroekonomiczne – część III, http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultstronaopisowa/1772/1/5/roczne_wskazniki_makroekonomiczne_cz_iii.xls (20.03.2015).

Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego, GUS, Warszawa 2003 oraz 2007-2014.

Stefaniak P., *Szanse, problemy i wyzwania polskiego eksportu*, 19.01.2014, http://finanse.wnp.pl/szanse-problemy-i-wyzwania-polskiego-eksportu,216239_1_0_0.html (20.03.2015).

Trade Map, <http://www.trademap.org> (20.03.2015).